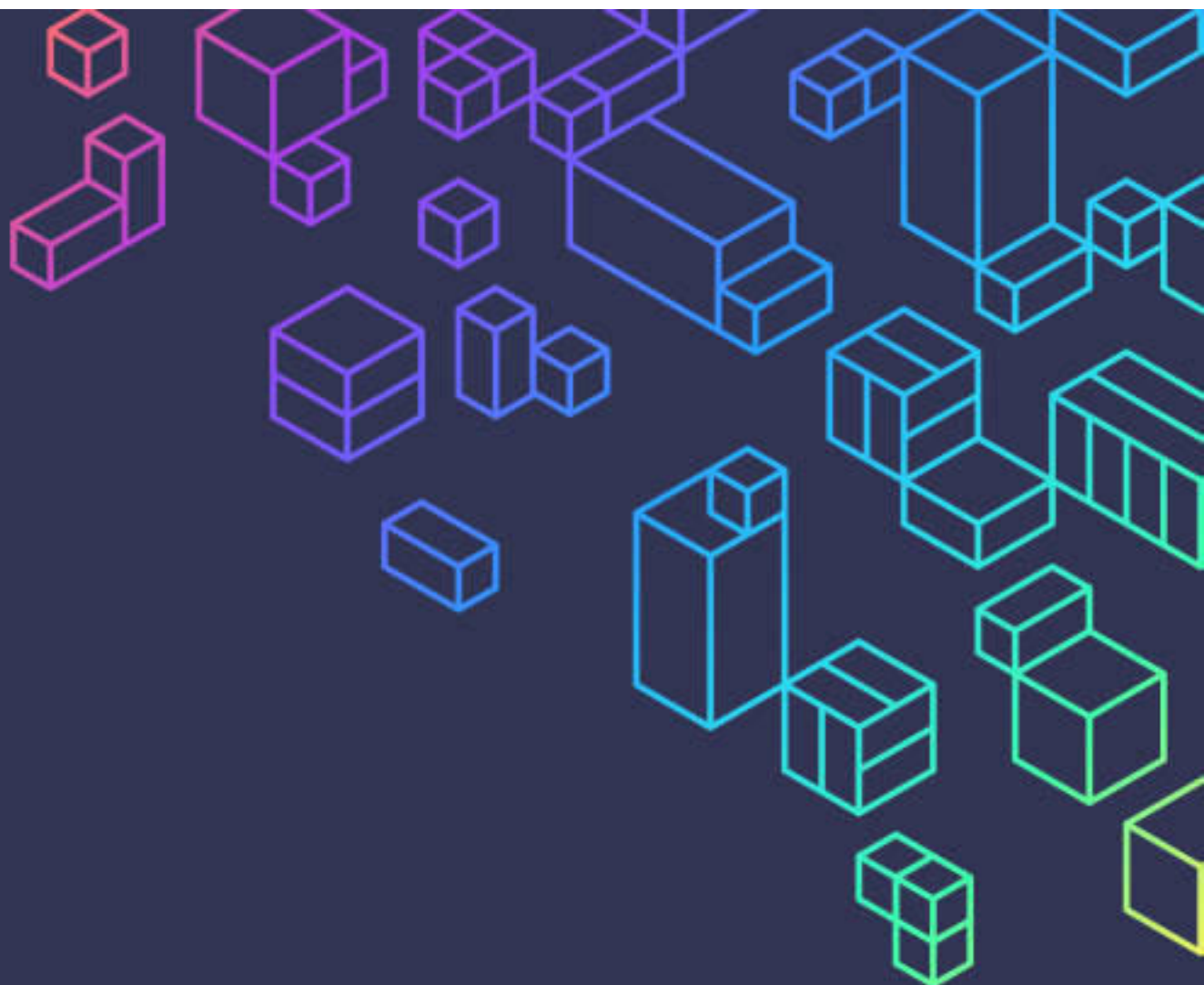

BẢN TIN

KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

Số 48.2021

TIN TỨC SỰ KIỆN

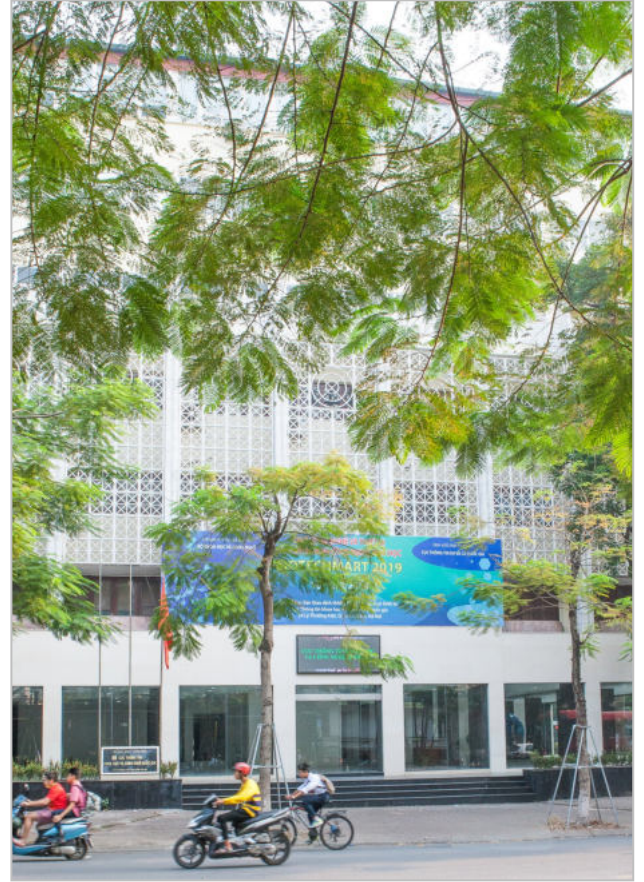
- 01 Khai trương nền tảng Chính quyền số toàn diện đầu tiên tại Việt Nam
- 02 CEO 9x Việt Nam lọt top 10 người có ảnh hưởng về tiền điện tử
- 03 Ví điện tử MoMo được định giá 2 tỷ USD, trở thành Kỳ Lân tiếp theo của Việt Nam
- 04 Sẵn sàng chính sách và vốn hỗ trợ đổi mới sáng tạo

KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

- 05 Top 10 startup được vinh danh triển vọng tương lai tại Tin Dừng Việt Nam 2021
- 06 Khởi nghiệp ở Na Uy

KIẾN THỨC KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

- 07 Kinh nghiệm xây dựng khu vực đầu tư mạo hiểm của Trung Quốc và bốn bài học cho các nhà hoạch định chính sách (Phần 2)

CỤC THÔNG TIN KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ QUỐC GIA

24 Lý Thường Kiệt, Hoàn Kiếm, Hà Nội
Tel: (024) 38262718

KHAI TRƯƠNG NỀN TẢNG CHÍNH QUYỀN SỐ TOÀN DIỆN ĐẦU TIÊN TẠI VIỆT NAM

Vneconomy.vn - Nền tảng Chính quyền số tỉnh Tiền Giang là nền tảng Chính quyền số toàn diện đầu tiên tại Việt Nam và là kết quả hợp tác giữa UBND tỉnh Tiền Giang và Tập đoàn VNPT...

Lễ khai trương nền tảng Chính quyền số tại Tiền Giang.

Ngày 17/12/21, nền tảng Chính quyền số tỉnh Tiền Giang đã chính thức được khai trương. Là một hệ sinh thái thống nhất, có tính liên kết, tích hợp, chia sẻ dữ liệu, kiến trúc mở cho phép doanh nghiệp công nghệ số cùng tham gia chung tay kiến tạo, đóng góp vào sự phát triển của địa phương, nền tảng Chính quyền số tỉnh Tiền Giang là nền tảng Chính quyền số toàn diện đầu tiên tại Việt Nam và là kết quả hợp tác giữa UBND tỉnh Tiền Giang và Tập đoàn VNPT.

Đón đầu chuyển đổi số trên tất cả các lĩnh vực

Theo đánh giá của ông Nguyễn Văn Vĩnh, Chủ tịch UBND tỉnh Tiền Giang, trong 6 năm triển khai thỏa thuận hợp tác chiến lược về viễn thông công nghệ thông tin giai đoạn 2014-2020, Tập đoàn VNPT đã chủ động, tích cực triển khai đầu tư hạ tầng mạng truyền thông và nâng cao chất lượng các dịch vụ cung cấp rộng khắp địa bàn toàn tỉnh Tiền Giang, góp phần tạo điều kiện để các cơ quan, đơn vị triển khai ứng dụng công nghệ thông tin phục vụ trong các hoạt

động chuyên môn cũng như đáp ứng nhu cầu trao đổi thông tin của người dân. Nhờ đó, đến nay, tỉnh Tiền Giang được nằm trong top 10 toàn quốc về chỉ số xếp hạng ICT Index. Đến nay, VNPT đã quang hóa 100% hạ tầng đường truyền. Hệ thống quản lý văn bản và điều hành phủ rộng đến các sở/ngành, huyện, thị, thành phố và 172 xã phường thị trấn giúp tiết kiệm chi phí trên 40 tỷ đồng. 100% bộ thủ tục hành chính đạt từ mức độ 2 trở lên, trên 90% thủ tục hành chính đạt mức độ 3 và 4.

Hệ thống Cổng thông tin điện tử tỉnh Tiền Giang và các Sở, Ban, Ngành với gần 60 cổng vệ tinh kết nối. Hệ thống thư điện tử công vụ của tỉnh với 100% cán bộ công chức được cấp tài khoản thư điện tử; kết nối khoảng 280 điểm cầu trực tuyến phục vụ hội nghị truyền hình từ trung ương, tỉnh đến các sở, ban, ngành UBND các huyện... Hạ tầng mạng truyền số liệu, lưu trữ máy chủ dữ liệu, hệ thống bảo mật thông tin đáp ứng yêu cầu triển khai các hệ thống Chính quyền điện tử, tạo tiền đề chuyển đổi số các lĩnh vực kinh tế, xã hội và Đô thị thông minh trong thời gian tới.

Song song với hành trình xây dựng Chính quyền điện tử, cùng với hệ sinh thái đa dạng VNPT, Tiền Giang đón đầu chuyển đổi số với những giải pháp công nghệ thông tin hiện đại nhất trên tất cả các lĩnh vực. Hơn 200 camera an ninh và camera giao thông được lắp đặt để giám sát và bảo vệ an ninh trật tự, an toàn giao thông; hệ thống wifi thông minh phục vụ du lịch; xây dựng các lớp bản đồ số hóa các đối tượng cần quản lý như: giao thông vận tải, công thương, nông nghiệp... Hệ thống VnEdu hiện được

triển khai toàn diện cho 163 trường học các cấp với trên 9.000 giáo viên các cấp ứng dụng.

Giai đoạn 2014-2020 còn đánh dấu sự phát triển rực rỡ của ngành Y tế với hơn 200 bệnh viện, trung tâm, trạm y tế và các phòng khám triển khai hệ thống quản lý khám chữa bệnh VNPT HIS. Hệ thống được kết nối liên thông dữ liệu và thực hiện thanh toán Bảo hiểm y tế trực tuyến. Đặc biệt, trong giai đoạn hành phố Mỹ Tho bị ảnh hưởng dịch COVID-19, VNPT cùng ngành Y tế tổ chức tiêm vaccin nhanh chóng cho người dân, góp phần tích cực vào công tác phòng chống dịch.

Bên cạnh giáo dục, y tế, hệ thống quản lý đầu tư công, báo cáo kinh tế xã hội; quản lý hồ sơ công chức và chứng thực; bản đồ du lịch điện tử; cơ sở dữ liệu ngành nông nghiệp; hệ thống sàn giao dịch điện tử cũng được ứng dụng rộng khắp. Các phần mềm chuyên ngành được ứng dụng rộng rãi bước đầu phát huy hiệu quả trong hoạt động quản lý, điều hành tại các đơn vị trên địa bàn Tỉnh.

Ra mắt nền tảng Chính quyền số toàn diện lần đầu tiên tại Việt Nam

Từ đầu năm 2019, UBND Tỉnh Tiền Giang về việc chấp thuận chủ trương xây dựng và triển khai thí điểm Đề án Chính quyền số tỉnh Tiền Giang. Với vai trò là đối tác được UBND tỉnh lựa chọn, Tập đoàn VNPT đã tư vấn đề án xây dựng Chính quyền số tỉnh Tiền Giang và tập hợp những kỹ sư công nghệ thông tin chuyên môn giỏi, các đối tác nhiều kinh nghiệm cùng nhau nghiên cứu, xây dựng nền tảng và hệ sinh thái Chính quyền số tỉnh Tiền Giang.

Bốn mục tiêu trọng yếu được đề ra trong đề án xây dựng nền tảng và hệ sinh thái Chính quyền số tỉnh Tiền Giang gồm: xây dựng khung kiến trúc Chính quyền số hướng mở và có khả năng phát triển phù hợp nền tảng công nghệ tiên tiến trên thế giới; hệ thống phải đảm bảo liên thông các hệ thống thông tin, cho phép quản trị điều hành xuyên suốt, tự động hóa các quy trình vận hành và mang đến tiện ích cho người dân, doanh nghiệp; hệ thống phải đảm bảo

tích hợp các dữ liệu khổng lồ từ mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, làm nền tảng cho việc phân tích dự báo, hỗ trợ ra quyết định. Hệ thống số liệu được chuẩn hóa, chia sẻ, dùng chung các ngành, các lĩnh vực, dữ liệu công khai, minh bạch và tăng cường kết nối giữa chính quyền, người dân và doanh nghiệp.

Với sự nỗ lực của cả 2 bên, đến nay hệ sinh thái Chính quyền số Tiền Giang đã được hoàn thiện với App di động dành cho Công dân (TienGiangS), App di động dành cho Chính quyền (TienGiangG), Hệ thống quản lý và điều hành nghiệp vụ Chính quyền số (iOffice, iGate, ISO điện tử, tổng đài 1022,...). Các ứng dụng này được liên thông, kết nối và chia sẻ dữ liệu. Với nền tảng mở cho phép các ứng dụng TienGiangS, TienGiangG và hệ thống quản lý điều hành nghiệp vụ Chính quyền số có thể kết nối với các ứng dụng của bên thứ ba một cách dễ dàng hình thành nên một hệ sinh thái Chính quyền số mở.

“Sự hợp tác giữa UBND tỉnh và Tập đoàn VNPT có ý nghĩa hết sức quan trọng trong việc hiện thực hóa các chương trình, mục tiêu về chuyển đổi số của tỉnh Tiền Giang đã đề ra từ nay đến năm 2030”, Chủ tịch UBND tỉnh Tiền Giang Nguyễn Văn Vĩnh nhấn mạnh.

Phát biểu tại lễ khai trương, ông Huỳnh Quang Liêm, Tổng giám đốc Tập đoàn VNPT khẳng định, dự kiện ngày hôm nay mang ý nghĩa to lớn đối với VNPT không chỉ trong quan hệ hợp tác lâu dài giữa hai bên mà còn là hình mẫu cho chuyển đổi số để nhân rộng áp dụng. Tập đoàn VNPT sẵn sàng góp sức để thực hiện các chủ trương, định hướng và quyết tâm của tập thể lãnh đạo Tỉnh ủy, UBND tỉnh.

Bên cạnh đó, Tập đoàn VNPT cũng cam kết đầu tư nguồn lực tốt nhất nhằm đáp ứng nhu cầu chuyển đổi số của tỉnh Tiền Giang, đặc biệt trong lĩnh vực an toàn, an ninh Chính quyền số, hạ tầng viễn thông - công nghệ thông tin và đào tạo nguồn nhân lực công nghệ thông tin. Đồng thời, cam kết tư vấn, giới thiệu cho UBND tỉnh Tiền Giang các công nghệ, thành tựu mới nhất trong lĩnh vực chuyển đổi số./.

CEO 9X VIỆT NAM LỘT TOP 10 NGƯỜI CÓ ẢNH HƯỞNG VỀ TIỀN ĐIỆN TỬ

Dantri.com.vn - Nhà sáng lập tựa game Axie Infinity Nguyễn Thành Trung là một trong 10 người được Coindesk vinh danh là người có ảnh hưởng về tiền điện tử. Trong danh sách có cả người giàu nhất thế giới Elon Musk.

Mới đây, Coindesk - trang tin tức chuyên về tiền điện tử - đã công bố 10 nhân vật có ảnh hưởng nhất về tiền kỹ thuật số.

Theo đó, ông Nguyễn Thành Trung - CEO Sky Mavis, công ty đứng sau tựa game nổi tiếng Axie Infinity - đã xuất hiện trong danh sách, sánh vai cùng các tên tuổi lớn như tỷ phú Elon Musk, ông Sam Bankman Fried - Giám đốc điều hành FTX, ông Gary Gensler - Chủ tịch Ủy ban Chứng khoán và Giao dịch Mỹ, ông Roham Gharegozlou - Giám đốc điều hành Dapper Labs.

CoinDesk đánh giá ông Nguyễn Thành Trung là người đã thúc đẩy trào lưu chơi để kiếm tiền (play to earn) nghĩa là một hình thức chơi game nhưng có thể kiếm được tiền từ các game NFT được phát hành trên blockchain.

Trong bài viết giới thiệu về người được vinh danh, Coindesk đã kể về hành trình khởi nghiệp của nhà sáng lập Axie Infinity một cách chi tiết. Trong đó

có việc, ông Nguyễn Thành Trung từng có cái nhìn ác cảm về blockchain ra sao, để sau đó, ông có những góc nhìn mới và đánh giá khách quan hơn về thị trường tiềm năng này.

Hiện tại, Sky Mavis có khoảng 87 nhân viên, trong đó, có 60 người làm việc ở các văn phòng tại Việt Nam.

Năm 2019, tại vòng hạt giống, Sky Mavis đã huy động được 1,5 triệu USD do Animoca Brands rót vốn. Năm 2021, công ty gọi vốn thành công 7,5 triệu USD trong vòng A do Libertus Capital dẫn đầu và 152 triệu USD trong vòng gọi vốn Series B được dẫn dắt bởi Andreessen Horowitz (a16z) và Accel Partners.

"Thành công của họ đã thúc đẩy ngành công nghiệp số ở Việt Nam, tạo ra nhiều việc làm và thúc đẩy làn sóng khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo", Coindesk nhận định về Axie Infinity. Kể từ đó, nhiều dự án game của Việt Nam như Cyball, Sipher, Thetan Arena đã và đang ra mắt trong thời gian tới./.

- Dưới đây là 10 nhân vật có ảnh hưởng nhất thế giới tiền mã hóa năm 2021 do Coindesk bình chọn:**
1. Sam Bankman-Fried, Giám đốc điều hành FTX
  2. Roham Gharegozlou, Giám đốc điều hành Dapper Labs
  3. Các nhà phát triển bản cập nhật Taproot của Bitcoin
  4. Jack Mallers, nhà sáng lập, giám đốc điều hành Strike
  5. Elon Musk, tỷ phú công nghệ ủng hộ đồng dogecoin
  6. Nguyễn Thành Trung, Giám đốc điều hành Axie Infinity
  7. Cynthia Lummis, Thượng nghị sĩ Mỹ ủng hộ bitcoin
  8. Gary Gensler, Chủ tịch Ủy ban Chứng khoán và Giao dịch Mỹ
  9. Do Kwon, Giám đốc điều hành Terraform Labs
  10. Katie Haun, làm việc tại Andreessen Horowitz

VÍ ĐIỆN TỬ MOMO ĐƯỢC ĐỊNH GIÁ 2 TỶ USD, TRỞ THÀNH KỶ LÂN TIẾP THEO CỦA VIỆT NAM

Tapchidoanhnhon.org - Ứng dụng ví điện tử MoMo vừa gọi vốn thành công Series E, với số tiền đầu tư khoảng 200 triệu USD. Với vòng gọi vốn mới, MoMo chính thức trở thành startup Kỳ Lân tiếp theo của Việt Nam với định giá hơn 2 tỷ USD.

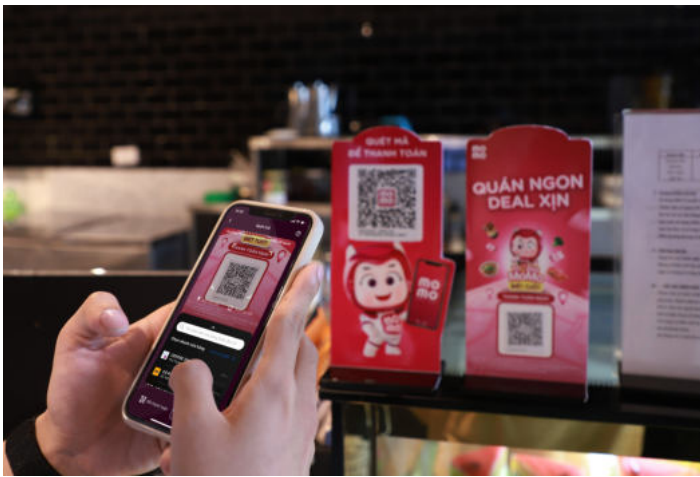
Sáng 21/12/21, MoMo công bố hoàn thành vòng gọi vốn thứ 5 (Series E). Công ty đã nhận số tiền đầu tư trị giá khoảng 200 triệu USD từ các nhà đầu tư toàn cầu bao gồm Mizuho, Ward Ferry, Goodwater Capital và Kora Management.

Vòng gọi vốn lần này được dẫn dắt bởi Mizuho - Ngân hàng toàn cầu Nhật Bản. Trả lời phỏng vấn Bloomberg, Founder Nguyễn Mạnh Tường cho biết khoản đầu tư mới nhất mang lại cho công ty mức định giá hơn 2 tỷ USD. Như vậy, MoMo đã trở thành Kỳ Lân tiếp theo của Việt Nam.

Công ty cho biết sẽ sử dụng nguồn vốn mới để

củng cố vị trí siêu ứng dụng dẫn đầu thị trường thông qua việc tăng cường cung cấp các dịch vụ tài chính đến 31 triệu khách hàng hiện hữu. Đồng thời mở rộng thị trường thông qua việc cung cấp giải pháp chuyển đổi số cho hàng triệu doanh nghiệp nhỏ (SME), siêu nhỏ (MSME) tại Việt Nam và tiếp tục đẩy mạnh việc đầu tư vào các công ty Việt Nam để mở rộng hệ sinh thái. Công ty cũng sẽ mở rộng và tăng cường các dịch vụ của mình tại các thành phố cấp 2, cấp 3 cũng như các vùng nông thôn.

“Nguồn vốn đầu tư này thể hiện sự trân trọng và tin tưởng vào sứ mệnh của MoMo, đó là sử dụng

Thanh toán bằng MoMo.

công nghệ để cải thiện chất lượng cuộc sống người Việt, giúp người dân tiếp cận các dịch vụ tài chính và những dịch vụ thiết yếu khác của cuộc sống một cách đơn giản, thuận tiện, với chi phí thấp”.

“Sự cam kết mạnh mẽ của các nhà đầu tư toàn cầu đối với nền tảng siêu ứng dụng MoMo, một sản phẩm công nghệ dành cho người Việt được xây dựng hoàn toàn bởi bàn tay và khối óc của các kỹ sư Việt Nam, chính là điều khích lệ lớn lao cho đội ngũ

các kỹ sư tài năng của MoMo, thúc đẩy chúng tôi không ngừng đổi mới, sáng tạo và tạo ra các giá trị khác biệt”, ông Nguyễn Mạnh Tường, Phó chủ tịch HĐQT, đồng Tổng Giám đốc MoMo chia sẻ.

Ông Daisuke Horiuchi, Giám đốc điều hành mảng Kinh doanh bán lẻ của Mizuho (Mizuho’s Retail Business) cho biết bản thân tập đoàn này đang tìm kiếm và mở rộng các mảng kinh doanh bán lẻ tại Đông Nam Á, cũng như trong lĩnh vực chuyển đổi số và phát triển tài chính.

Và MoMo là một trong những doanh nghiệp thoả mãn trong cả ba lĩnh vực mà Mizuho đang tìm kiếm. “Hợp tác với MoMo, chúng tôi mong muốn hỗ trợ công ty phát triển mạnh mẽ hơn trong tương lai và thúc đẩy tài chính toàn diện ngày càng phổ biến tại Việt Nam”, ông Daisuke Horiuchi nói.

MoMo có 31 triệu người dùng, tăng mạnh so với con số 20 triệu hồi tháng 9 năm ngoái. Doanh số năm 2021, tuy không công bố số liệu cụ thể, nhưng đại diện siêu ứng dụng này cho biết đã tăng gần gấp đôi so với cùng kỳ./.

5 VÒNG GỌI VỐN CỦA MOMO

Vòng gọi vốn thứ 5 này có quy mô lớn nhất trong tất cả các lần gọi vốn trước. Các vòng gọi vốn trước bao gồm:

- Năm 2013, Goldman Sachs là nhà đầu tư đầu tiên rót vốn vào MoMo với số tiền là 5,75 triệu USD.
- Tháng 3/2016: MoMo công bố hoàn thành vòng Series B với hai nhà đầu tư chính là quỹ đầu tư Standard Chartered Private Equity (hiện là Affirma Capital) và Ngân hàng đầu tư Toàn cầu Goldman Sachs.
- Tháng 16/01/2019: MoMo công bố hoàn thành vòng Series C với sự tham gia dẫn dắt chính của Warburg Pincus.
- Tháng 01/2020: hoàn thành vòng Series D với sự tham gia của các nhà đầu tư Warburg Pincus, Macquarie Capital, Goodwater Capital, Kora Management, Affirma Capital và Tybourne Capital Management. Vòng gọi vốn này do Goodwater, một quỹ đầu tư tài chính đến từ Thung lũng Silicon (Mỹ) và Warburg Pincus cùng dẫn dắt.

SẴN SÀNG CHÍNH SÁCH VÀ VỐN HỖ TRỢ ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

Baodautu.vn - Đổi mới sáng tạo là "chìa khóa" giúp doanh nghiệp phát triển bền vững trong cuộc CMCN 4.0. Nhiều chương trình, chính sách của Chính phủ đã được các bộ, ngành triển khai hỗ trợ thúc đẩy hoạt động này.

Đầu tư chưa tương xứng với mục tiêu

Trong bảng xếp hạng chỉ số đổi mới sáng tạo năm 2020, Việt Nam đứng thứ 42/131 quốc gia, vùng lãnh thổ, đứng đầu nhóm 29 quốc gia, nền kinh tế cùng mức thu nhập. Năm 2021, Việt Nam xếp thứ 44 sau khi Tổ chức sở hữu trí tuệ thế giới (WIPO) cập nhật số liệu GDP theo tính toán mới của Việt Nam (tăng khoảng 36% so với năm 2020).

Mặc dù đã đạt được những kết quả đáng khích lệ, nhưng đổi mới sáng tạo của nước ta còn nhiều vấn đề cần hoàn thiện. Về phía Nhà nước, tỷ lệ chi

cho khoa học công nghệ (cả khu vực Nhà nước và tư nhân) chỉ khoảng 0,5% GDP, thấp hơn nhiều so với Singapore (2,22%), Malaysia (1,44%) và Thái Lan (0,78%)...

Về phía doanh nghiệp, một cuộc khảo sát của Bộ Khoa học và công nghệ cho thấy, các doanh nghiệp Việt Nam mới chỉ chi 1,6% doanh thu hằng năm cho hoạt động nghiên cứu và phát triển, thấp hơn nhiều quốc gia trong khu vực, như: Lào (14,5%), Philippines (3,6%), Malaysia (2,6%). Khoảng 80% doanh nghiệp chưa hợp tác với đơn vị/tổ chức khác

để thực hiện các hoạt động đổi mới sáng tạo. Đề cập đến Chiến lược phát triển kinh tế xã hội 2021-2030 đặt ra mục tiêu phấn đấu đến năm 2030, Việt Nam là nước đang phát triển có nền công nghiệp hiện đại, tốc độ tăng trưởng tổng sản phẩm trong nước (GDP) bình quân đạt khoảng 7%/năm và những thách thức do đại dịch COVID-19 gây nên, bà Nguyễn Lê Thủy nhấn mạnh, “đổi mới sáng tạo chính là chìa khóa cho khát vọng phát triển dài hạn”.

Nhiều chính sách hỗ trợ

Lý giải cho vấn đề trên, TS. Chủ Đức Hoàng, đại diện Quỹ Đổi mới công nghệ Quốc gia, Bộ Khoa học và công nghệ cho biết, nhiều doanh nghiệp nội địa chủ yếu là vừa và nhỏ, do đó gặp rất nhiều khó khăn để nâng cao năng lực, tổ chức hoạt động nghiên cứu và phát triển cũng như trích lập quỹ phát triển.

Để hỗ trợ các doanh nghiệp giải quyết vấn đề này, ông Hoàng cho biết với vốn điều lệ 2.000 tỷ đồng, Quỹ Đổi mới công nghệ Quốc gia sẽ thực hiện các chính sách hỗ trợ và thúc đẩy doanh nghiệp đổi mới công nghệ và khởi nghiệp sáng tạo gồm các mục tiêu hỗ trợ vốn cho các hoạt động đổi mới công nghệ (như mở rộng hình thức hỗ trợ tài chính cho dự án đổi mới công nghệ, bảo lãnh vay vốn bằng công nghệ cho doanh nghiệp có thể vay vốn từ các ngân hàng thương mại).

Nhằm hỗ trợ doanh nghiệp đang thiếu vốn, bà Hoàng Thị Hồng, Chủ tịch Hội đồng thành viên Quỹ Phát triển Doanh nghiệp nhỏ và vừa, Bộ Kế hoạch và

đầu tư cho biết, với chức năng cho vay, tài trợ vốn, quỹ mong muốn hỗ trợ tài chính cho các doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo, tham gia cụm liên kết ngành và chuỗi giá trị.

“Các khoản vay với lãi suất ưu đãi, mức cho vay tối đa 80% tổng mức vốn đầu tư của từng dự án, phương án sản xuất, kinh doanh và thời gian lên tới 7 năm. Theo đó, các doanh nghiệp muốn vay vốn chỉ cần có dự án, phương án sản xuất, kinh doanh khả thi và đảm bảo nguồn vốn chủ sở hữu tham gia dự án tối thiểu 20% tổng vốn đầu tư”, bà Hồng cho hay.

Bên cạnh đó, ông Vũ Quốc Huy, Giám đốc Trung tâm Đổi mới, sáng tạo quốc gia (NIC), Bộ Kế hoạch và đầu tư cho biết với chức năng nhiệm vụ của mình, NIC sẽ hỗ trợ kết nối các doanh nghiệp để phát triển hệ sinh thái đổi mới sáng tạo Việt Nam.

“Hiện NIC đang có nhiều hoạt động phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao, kết nối các doanh nhân, tri thức trong và ngoài nước phát triển mạng lưới đổi mới sáng tạo Việt Nam”, ông Huy nói.

Tại hội thảo, bà Bùi Thu Thủy, Phó Cục trưởng Cục Phát triển doanh nghiệp, Bộ Kế hoạch và đầu tư thông tin cơ quan này đã và đang thực hiện nhiều hoạt động, hỗ trợ các doanh nghiệp chuyển đổi số thông qua việc xây dựng các cơ chế, chính sách.

Nghị định 80/2021/NĐ-CP nêu rõ doanh nghiệp nhỏ và vừa được hỗ trợ 50% giá trị hợp đồng tư vấn giải pháp chuyển đổi số, được hỗ trợ chi phí về thuê, mua các giải pháp chuyển đổi số để tự động hóa, nâng cao hiệu quả quy trình doanh, sản xuất, chuyển đổi mô hình kinh doanh (20 triệu đồng/doanh nghiệp siêu nhỏ, 50 triệu đồng/doanh nghiệp nhỏ và 100 triệu đồng/doanh nghiệp vừa).

Nhằm đảm bảo định hướng chung trong công tác hỗ trợ, bà Thủy cho biết Bộ Kế hoạch và đầu tư đang xây dựng trình Thủ tướng Chính phủ ban hành Chương trình hỗ trợ chuyển đổi số trong doanh nghiệp, hợp tác xã và hộ kinh doanh giai đoạn 2021-2025 để áp dụng trên phạm vi toàn quốc./.

TOP 10 STARTUP ĐƯỢC VINH DANH TRIỂN VỌNG TƯƠNG LAI TẠI TIN DÙNG VIỆT NAM 2021

Vneconomy.vn - Trong danh sách các sản phẩm dịch vụ Triển vọng Tương lai của Tin Dùng Việt Nam 2021, có những startup công nghệ tiêu biểu giúp đóng góp vào quá trình chuyển đổi số của nhiều ngành dịch vụ quan trọng, trong đó một số đơn vị thậm chí đã gọi được vốn đầu tư lên tới hàng chục triệu đô la từ các quỹ đầu tư quốc tế...

Trong những năm gần đây, các xu hướng công nghệ mới đã và đang phát triển nở rộ và có ảnh hưởng sâu rộng lên tất cả các lĩnh vực của đời sống, xã hội. Đặc biệt, trong diễn biến dịch COVID-19, ứng dụng công nghệ mới cùng các mô hình số hóa còn được thúc đẩy với tốc độ nhanh và mạnh hơn bao giờ hết.

Vi lẽ đó, chương trình Tin Dùng Việt Nam năm nay lần đầu tiên tổ chức lễ công bố và vinh danh Top 10 sản phẩm - dịch vụ Triển vọng Tương lai. Các đại diện được lựa chọn kỹ càng bởi Hội đồng Ban giám khảo đến từ Tạp chí Kinh tế Việt Nam, VnEconomy

kết hợp với Cục phát triển thị trường và doanh nghiệp khoa học & công nghệ (Bộ Khoa học và công nghệ), Ban phát triển thị trường TECHFEST Connect 2021, Trung tâm Kết nối Công nghệ tương lai và Quỹ Đầu tư Công nghệ tương lai.

Trong danh sách các sản phẩm dịch vụ Triển vọng Tương lai được vinh danh trong chương trình diễn ra chiều 18/12, có những startup công nghệ tiêu biểu giúp đóng góp vào quá trình chuyển đổi số của nhiều ngành dịch vụ quan trọng, trong đó một số đơn vị thậm chí đã gọi được vốn đầu tư lên tới hàng chục triệu đô la từ các quỹ đầu tư quốc tế.

Startup huy động thành công hàng chục triệu đô la

Cụ thể, đại diện của Công ty cổ phần phần mềm Citigo, đơn vị phát triển nền tảng KiotViet là đơn vị đầu tiên được lựa chọn để vinh danh trong Top 10 các dịch vụ, sản phẩm tiềm năng tương lai.

KiotViet là đơn vị cung cấp giải pháp phần mềm trọn bộ cho doanh nghiệp siêu nhỏ, nhỏ và vừa. Toàn bộ phần mềm giải pháp quản lý cho doanh nghiệp của startup này bao gồm các dịch vụ như POS (quản lý bán hàng), quản trị hàng tồn kho, CRM (quản lý khách hàng) và quản lý nhân viên cho hơn 150.000 doanh nghiệp vừa và nhỏ ở Việt Nam.

Sự chuyển dịch sang nền kinh tế kỹ thuật số của Việt Nam được phản ánh qua sự mở rộng nhanh chóng của nền kinh tế Internet, ước tính đạt 52 tỷ đô la vào năm 2025. Trong khi quá trình chuyển đổi này, 40% của nền kinh tế Việt Nam bao gồm các doanh nghiệp siêu nhỏ, doanh nghiệp nhỏ và vừa, những doanh nghiệp hiếm khi có đủ nguồn lực hoặc chuyên môn để bắt tay vào chuyển đổi số. Ngoài ra, ngành bán lẻ chiếm hơn 60% GDP ở Việt Nam có tốc độ tăng trưởng các năm qua đều ở mức hai chữ số.

Những yếu tố này tạo cơ hội lớn cho các doanh nghiệp cung cấp giải pháp bán hàng như KiotViet. Đầu tháng 9 vừa qua, startup này đã huy động vốn thành công 45 triệu đô la cho vòng Series B từ các quỹ đầu tư ngoại.

Bên cạnh KiotViet, Công ty Cổ phần Lozi Việt Nam, đơn vị phát triển nền tảng Loship cũng là đại diện lọt vào Top Triển vọng Tương lai của Tin Dừng Việt Nam 2021.

Loship là startup giao thức ăn và giao hàng tức thì trong 1 giờ tăng trưởng rất nhanh ở Việt Nam. Nền tảng này giúp giải quyết nhu cầu đặt mua và nhận hàng ngay lập tức của người Việt trong cuộc sống bằng mạng lưới phân phối hiệu quả của mình với đa dạng dịch vụ. Thành lập từ năm 2017, đến nay đội ngũ Loship gồm 80.000 tài xế và 210.000 đối tác

cửa hàng phục vụ gần 3 triệu khách hàng tại 11 thành phố lớn của Việt Nam.

Loship là startup giao thức ăn và giao hàng tức thì trong 1 giờ tăng trưởng rất nhanh ở Việt Nam

Loship cũng là một trong những startup Việt lọt top 100 startup và công ty nhỏ đáng mong đợi ở khu vực châu Á - Thái Bình Dương của Forbes và gọi vốn thành công 12 triệu USD cho vòng Pre-Series C trong năm 2021.

Sự nổi lên của các startup công nghệ giáo dục và y tế

Khi COVID-19 còn diễn biến phức tạp trên toàn cầu, các nền tảng công nghệ giáo dục và y tế đã những đóng góp quan trọng trong việc hỗ trợ cuộc sống của con người. Trong số Top 10 được vinh danh cũng xuất hiện nhiều đại diện từ các Edtech (startup công nghệ giáo dục). Cụ thể, Công ty Cổ phần giáo dục Educa Corporation, đơn vị phát triển sản phẩm Edupia và Công ty Cổ phần số 1 Công nghệ Giáo dục, đơn vị phát triển sản phẩm Dino Đi học là hai Edtech lọt Top được vinh danh tại hạng mục Triển vọng Tương lai tại Tin Dừng Việt Nam 2021.

Edupia là nền tảng Tiếng Anh online chất lượng cao cho học sinh tiểu học. Sau 3 năm ra mắt, Edupia ghi nhận tốc độ tăng trưởng nhanh chóng với 500.000 người dùng trả phí, trở thành thương hiệu

KRYSTAL với cơ chế bộ lọc rời, có thể tái sử dụng nhiều lần là khẩu trang y tế trong suốt bằng nhựa đầu tiên trên thế giới diệt được 99.97% virus SARS-Cov-2 trong vòng 1 giờ

hàng đầu trên thị trường Tiếng Anh online. Startup này cũng đã gọi vốn thành công 2 triệu USD cho vòng series A từ quỹ đầu tư Redefine Capital Fund có trụ sở ở Singapore trong năm nay.

Trong khi đó, Dino Đi học là ứng dụng giáo dục áp dụng phương thức game-based learning lên chương trình mới của Bộ Giáo dục và đào tạo dành riêng cho trẻ từ 3-6 tuổi để sẵn sàng hành trang và kiến thức vào lớp 1. Ứng dụng cung cấp 1.000+ hoạt động học sáng tạo, lời cuốn để mang lại trải nghiệm học tập hiệu quả nhất cho trẻ. Dino Đi học từng đạt giải Quán quân cuộc thi: Tìm kiếm tài năng khởi nghiệp sáng tạo Edtech 2021 và Giải Ba cuộc thi Viet Solution 2021 do Viettel tổ chức.

Bên cạnh các Edtech, Top 10 sản phẩm - dịch vụ Triển vọng Tương lai ghi nhận sự góp mặt của các startup ở mảng công nghệ y tế và chăm sóc sức khỏe trong đó có Công ty INNOVACARE INC - đơn vị sản xuất khẩu trang y tế trong suốt KRYSTAL. Đây công ty chuyên sản xuất thiết bị đeo và thiết bị bảo vệ cho sức khỏe có trụ sở tại Canada cùng nhà máy,

dây chuyền công nghệ sản xuất tại Việt Nam.

KRYSTAL với cơ chế bộ lọc rời, có thể tái sử dụng nhiều lần, là khẩu trang y tế trong suốt bằng nhựa đầu tiên trên thế giới có khả năng diệt được 99.97% virus SARS-Cov-2 trong vòng 1 giờ cùng với khả năng kháng khuẩn trên 99.99% và khả năng lọc bụi mịn trên 99.6%. Sản phẩm có thể dùng lâu dài, giúp hạn chế rác thải hơn 300 lần so với khẩu trang y tế thông thường và bảo vệ môi trường và được ưa chuộng sử dụng ở các thị trường Bắc Mỹ. Sản phẩm đã được Bộ Y Tế Canada công nhận là thiết bị y tế loại 1, Bộ Y tế Việt Nam chấp nhận lưu hành là thiết bị y tế loại A.

Một đại diện cũng đến từ lĩnh vực hóa dược được vinh danh tại hạng mục này là Đại diện Công ty Cổ phần Công nghệ Mới Nhật Hải OIC New. OIC New là doanh nghiệp khoa học công nghệ chuyên nghiệp nghiên cứu về Nano trong lĩnh vực hóa dược, thị trường mục tiêu là các sản phẩm thực phẩm chức năng, nguyên liệu thuốc, thực phẩm bảo vệ sức khỏe, thực phẩm bổ sung cho ngành chăn nuôi OIC.

Công ty TNHH ESBT

Công ty đã có hơn 100 nghiên cứu đã thành công, được cấp 15 Sáng chế bởi Cục Sở hữu Trí tuệ và đã có 1 bài báo khoa học đăng trên tạp chí khoa học công nghệ chuyên ngành Nano Quốc tế.

Những ý tưởng và công ty khởi nghiệp trẻ, tiềm năng

Bên cạnh đó, cũng có những gương mặt là các ý tưởng kinh doanh, hay startup non trẻ nhưng có nhiều tiềm năng phát triển và có khả năng thích ứng, vượt qua các thách thức của bối cảnh đại dịch.

Có thể kể đến: The Endless Journey Of Vietnamese Gifts, đơn vị phát triển Trà Hoa Vàng Đảo Phú Quốc; Ivenue (từng được biết đến là Baselive) - nền tảng sự kiện trực tuyến All-In-One đến từ Công ty CP Giáo Dục và Công Nghệ Get Ins; Công ty TNHH ESBT, đơn vị phát triển Salework - một hệ sinh thái bao gồm các ứng dụng đám mây giúp các nhà bán hàng trên các sàn thương mại điện tử và kinh doanh online vận hành và quản lý doanh nghiệp của mình một cách hiệu quả, khoa học và Công ty CP Công nghệ ILott, đơn vị phát triển - nền tảng mua bán các máy móc và phụ tùng thiết bị hạng

nặng hàng đầu Việt Nam..

Hiện nay, Việt Nam đã xây dựng được hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo đứng thứ 3 tại khu vực ASEAN. “Đây đều là những gương mặt và đại diện cho các startup trẻ và tiềm năng, bên cạnh những đại diện lớn hơn của các tập đoàn được vinh danh tại Tin Dùm Việt Nam 2021. Đặc biệt, những startup trẻ và triển vọng này là một thành phần quan trọng trong nền kinh tế tương lai của Việt Nam”, ông Phạm Hồng Quát, Cục trưởng Cục Phát triển Cục Phát triển thị trường và doanh nghiệp khoa học và công nghệ chia sẻ.

Ông Quát cũng bày tỏ sự tin tưởng những startup được vinh danh tại hạng mục Triển vọng Tương lai của Tin Dùm Việt Nam 2021 sẽ làm nên những đột phá với sức trẻ của mình, và sự hỗ trợ của các trường, các viện... “Và các doanh nghiệp, tập đoàn lớn đã được tôn vinh tại Tin Dùm Việt Nam 2021 cũng hoàn toàn có thể trở thành đối tác, nhà đầu tư... và cùng mạnh tay nâng đỡ các startup này để cùng xây dựng “một tương lai của Việt Nam”, ông Quát nói thêm./.

KHỞI NGHIỆP Ở NA UY

Chỉ một vài năm trước, bối cảnh khởi nghiệp của Na Uy còn rất nhỏ và phần lớn chưa được biết đến. Tính đến năm 2021, bối cảnh đó đã thay đổi đáng kể cả về những doanh nhân và các nhà đầu tư Na Uy và nước ngoài để tìm ra những cơ hội trong bối cảnh khởi nghiệp ở Na Uy.

Tại sao các công ty khởi nghiệp của Na Uy nên được chú ý

Có một số giải thích cho lý do tại sao bối cảnh khởi nghiệp của Na Uy còn thua kém các quốc gia Châu Âu và Bắc Âu khác. Thật trớ trêu, một yếu tố thường được nhắc đến như một lý do đó là nguồn tài nguyên dầu mỏ và khí đốt dồi dào của Na Uy. Ngành công nghiệp này về cơ bản đã thu hút tất cả các nguồn hỗ trợ, sự chú ý của Chính phủ và những bộ óc sáng suốt nhất. Tóm lại, đất nước này đã đi muộn trong khởi nghiệp vì không có nhu cầu đổi mới sáng tạo thực sự trong các lĩnh vực khác ngoài thăm dò dầu khí. Nhưng trong vài năm qua, Na Uy chắc chắn đã giành được vị thế.

Có khá nhiều lý do khiến Na Uy đặc biệt thích hợp để trở thành một điểm nóng khởi nghiệp mới. Sau đây là một vài ví dụ:

- Sự tham gia của phụ nữ vào lực lượng lao động ở Na Uy đặc biệt cao, điều này cũng được phản ánh qua số lượng phụ nữ trong các nhóm khởi nghiệp.
- Các trường đại học và doanh nghiệp ở Na Uy

xuất sắc trong việc phát triển các kỹ sư cho ngành dầu khí và vận tải biển. Kinh nghiệm này có thể được sử dụng trong thế giới công nghệ và khởi nghiệp, đồng thời đưa Na Uy hướng tới một tương lai tươi sáng.

- Việc thúc đẩy một nền kinh tế xanh hơn của Na Uy lớn hơn hầu hết mọi nơi.

Bối cảnh khởi nghiệp đang thay đổi Na Uy

Bạn có thể có tất cả sự hỗ trợ của Chính phủ và khả năng tiếp cận vốn tại chỗ, đối với nhiều doanh nghiệp, đó là văn hóa và năng lượng làm việc. Đây là yếu tố quan trọng đối với sự thành công của một trung tâm khởi nghiệp. Văn hóa lao động của Na Uy được coi là cực kỳ thoải mái. Trong đó, theo luật lao động nghiêm ngặt của Na Uy, hầu hết các văn phòng ở thủ đô Oslo nghỉ làm sau 16:00.

Ngày càng có nhiều doanh nhân đang có một cuộc sống khác. Rất nhiều sự thay đổi đã được kích hoạt bởi một số tổ chức, tạo điều kiện cho hoạt động khởi nghiệp tương đối mới này của mỗi tổ chức theo cách riêng của họ. Mesh là không gian nổi tiếng nhất: một không gian làm việc chung kích thích sự cộng tác. Họ hiện đang điều hành một số không gian văn phòng chung ở Oslo và Trondheim. Ngoài ra, còn có một số chương trình đầu tư khởi nghiệp giống như vườn ươm như StartupNorway và StartupLab.

Làm thế nào để công ty khởi nghiệp của bạn được tài trợ ở Na Uy

Từ một khoản đầu tư nhỏ từ bạn bè, gia đình và những nhà đầu tư thiên thần đến việc phát hành công khai cổ phiếu lần đầu (IPO) trên sàn giao dịch chứng khoán Oslo, có tất cả các cách để tài trợ cho công ty khởi nghiệp của bạn ở Na Uy. Không đề cập

đến đúng sai khi nói đến tài trợ khởi nghiệp, nhưng có một vài con đường kinh điển từ tài trợ hạt giống.

Các sáng kiến của Chính phủ cho các công ty khởi nghiệp ở Na Uy

Na Uy có một truyền thống lâu đời về sự hợp tác công - tư về các sáng kiến kinh doanh. Chính phủ có cổ phần trong một số doanh nghiệp tư nhân lớn nhất như tập đoàn dầu khí Equinor (+/- 70% cổ phần), ngân hàng lớn nhất DNB (+/- 34%) và công ty viễn thông lớn nhất Telenor (+/- 54 %).

Trụ sở của tập đoàn dầu khí Equinor

Chính phủ không chỉ nắm giữ cổ phần trong các tập đoàn lớn mà còn đầu tư vào các doanh nghiệp nhỏ và các công ty khởi nghiệp trên khắp đất nước thông qua các quỹ và tổ chức khác biệt. Tổ chức mà mọi người dân Na Uy sẽ nghĩ đến khi nghĩ đến việc kích thích đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp là Innovasjon Norge. Tổ chức này giúp các công ty khởi nghiệp và các tổ chức đã thành lập giải quyết các vấn đề thực tế và quan trọng hơn là cấp vốn thông qua đầu tư, cho vay và tài trợ.

Có lẽ nhà đầu tư khởi nghiệp nổi tiếng và tích cực thuộc sở hữu của chính phủ Na Uy là Investinor ở Trondheim.

Không chỉ phần mềm mà cả phần cứng

Hầu hết các công ty khởi nghiệp ở châu Âu dường như xuất sắc trong việc tạo ra tất cả các loại

giải pháp phần mềm giúp cuộc sống của người tiêu dùng và doanh nghiệp dễ dàng hơn một chút khi sử dụng trên các thiết bị phần cứng hiện có của Apple hoặc Android.

Ít được biết đến hơn là một vài sản phẩm phần cứng cao cấp mới. Na Uy có một số lượng lớn đáng kể các công ty khởi nghiệp phần cứng này. Đại dịch COVID-19 đã tăng tốc làm việc tại nhà khiến các doanh nghiệp này thậm chí còn phát triển mạnh hơn. reMarkable có trụ sở tại Oslo đang tạo ra một cuốn sổ tay kỹ thuật số độc nhất vô nhị mà bạn thực sự cảm thấy như đang viết trên giấy.

Một nhà sản xuất phần cứng cao cấp khác là Huddly có trụ sở tại Oslo và cung cấp camera hội nghị truyền hình hỗ trợ AI. Một trong những công cụ của họ là camera hiển thị hình ảnh bằng trắng trong thời gian thực. Nó loại bỏ độ bóng và bóng, tăng màu sắc đánh dấu và ẩn người khỏi hình ảnh. Bằng cách này, mọi người tham gia có thể theo dõi những gì có trên bảng từ mọi nơi trên thế giới.

Sự kiện khởi nghiệp ở Na Uy

Không nghi ngờ gì nữa, một trong những sự kiện khởi nghiệp thú vị nhất ở Châu Âu là Startup Extreme. Được tổ chức bởi Startup Na Uy, nó kết hợp các môn thể thao mạo hiểm với các sự kiện kết nối, gặp gỡ nhà đầu tư và hơn thế nữa.

Một nơi khác không thể bỏ qua là Tuần lễ đổi mới sáng tạo Oslo. Được tổ chức giống như một lễ hội với các sự kiện rải rác khắp Oslo. Phần lớn nhấn mạnh thường là công nghệ năng lượng xanh, khí hậu và sức khỏe. Nhiều sự kiện chính, chẳng hạn như các bài thuyết trình về khởi nghiệp là miễn phí. Một số hội thảo và buổi nói chuyện cụ thể hơn được yêu cầu vé.

Với số lượng ngày càng tăng các hoạt động khởi nghiệp, đã có sự gia tăng các phương tiện truyền thông, bài báo, video và không nằm ở vị trí cuối cùng là podcast về tinh thần kinh doanh ở Bắc Âu./.

Minh Phụng ([Theo legalee.nl/startup-scene-in-norway](https://theo.legalee.nl/startup-scene-in-norway))

KINH NGHIỆM XÂY DỰNG KHU VỰC ĐẦU TƯ MẠO HIỂM CỦA TRUNG QUỐC VÀ BỐN BÀI HỌC CHO CÁC NHÀ HOẠCH ĐỊNH CHÍNH SÁCH (PHẦN 2)

Trong tuần trước, Bản tin đã giới thiệu quá trình phát triển thị trường đầu tư vốn đầu tư mạo hiểm (VC) ở Trung Quốc. Trên cơ sở đó, các nhà nghiên cứu đã rút ra 4 bài học cho các nhà hoạch định chính sách.

Bài học số 1: mặc dù vốn tài chính rất quan trọng, nhưng nhân lực cũng quan trọng không kém

Vốn là quan trọng nhất trong lĩnh vực VC. Nhiều nghiên cứu về chính sách thúc đẩy hình thành VC có xu hướng tập trung vào luồng vốn tài chính hướng tới tài trợ cho khởi nghiệp công nghệ mang tính mạo hiểm, mà bỏ qua tầm quan trọng của một loại vốn, đó là vốn nhân lực. Trong đó, một trong những yếu tố quan trọng là “doanh nhân hồi hương”.

Trên thực tế, một trong những yếu tố làm nên tăng trưởng VC ở Trung Quốc chính là chính sách lao động hồi hương. Kể từ khi bắt đầu cải tổ và đưa ra các chính sách mở cửa vào năm 1978, Trung Quốc đã tích cực khuyến khích sinh viên đi du học. Nhiều sinh viên trong số này đã ở lại nước ngoài và theo đuổi sự nghiệp trong các lĩnh vực khoa học, kỹ thuật và tài chính. Bắt đầu từ những năm 1990, những người di cư này nhận thấy cơ hội hồi hương từ các chính sách thu hút nhân tài trở về nước, chẳng hạn như giảm thuế, trợ cấp, cho vay khoa học và tài trợ vườn ươm công nghệ và công viên công nghệ. Những người này, được gọi là hải quy (rùa biển), có vai trò quan trọng giúp Trung Quốc đuổi kịp nhiều lĩnh vực, từ ngân hàng đến kỹ thuật và tất nhiên là cả lĩnh vực VC.

Cho đến khi lĩnh vực huy động VC cất cánh vào năm 2014, các quỹ nước ngoài cung cấp nền tảng để phát triển lĩnh vực VC. Ngày nay, các quỹ nội địa chiếm phần lớn tổng số quỹ mạo hiểm đang hoạt động, nhưng chuyên môn và vốn ban đầu đều từ

các quỹ VC nước ngoài cung cấp. Những quỹ này được đưa tới Trung Quốc bởi các nhà đầu tư mạo hiểm hồi hương.

Mặc dù IDG - đáng lưu ý không phải là một quỹ đầu tư mạo hiểm do người hồi hương lãnh đạo - đặt nền móng cho lĩnh vực VC ở Trung Quốc trong những năm đầu thập niên 1990, nhưng chính những công dân Trung Quốc là sinh viên du học những thập kỷ trước mới là người nhìn ra cơ hội để nhân rộng mô hình Thung lũng Silicon ở Thâm Quyển, Bắc Kinh, Thượng Hải và các trung tâm công nghệ đang phát triển nhanh chóng khác ở Trung Quốc. Trong thập kỷ tiếp theo, gần như tất cả vốn VC có nguồn gốc bằng đồng đô la Mỹ được huy động bởi những người hồi hương.

Dù những người hồi hương giữ vai trò quan trọng trong việc kết nối giữa Thung lũng Silicon, nguồn vốn của Phố Wall với nhu cầu của các công ty công nghệ Trung Quốc, nhưng cũng rất cần có “chất xúc tác”. Những người hồi hương chỉ có thể phát huy sức mạnh của mình một khi các nền tảng chính sách chẳng hạn như ưu đãi đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI), những thay đổi quy định và chuyển giao công nghệ được đề ra - không chỉ ở Trung Quốc mà còn ở Đài Loan (thuộc Trung Quốc) và cả Ấn Độ. Thật vậy, ở trường hợp Trung Quốc, một số công ty công nghệ thành công sớm nhất của Trung Quốc như ZTE, Huawei đã và tiếp tục được dẫn dắt bởi các doanh nhân bản địa, chứ không phải những người hồi hương. Điều quan trọng nữa là phải nhận ra rằng chỉ mỗi các khuyến khích sẽ

không đủ để thu hút làn sóng lớn những nhân tài tới với lĩnh vực công nghệ của Trung Quốc. Một yếu tố đơn giản nữa đã thu hút các doanh nhân có trình độ và kỹ năng quay trở lại Trung Quốc đại lục đó là: cơ hội thị trường. Người sáng lập IDG, Patrick McGovern trả lời South China Morning Post vào năm 2000 "lợi nhuận trung bình hằng năm của các quỹ đầu tư mạo hiểm ở Mỹ là khoảng 30 đến 35% nhưng ở Trung Quốc chúng tôi kỳ vọng đạt lợi tức đầu tư hằng năm khoảng 70 đến 80%". Nói cách khác, nhiều người nước ngoài quay lại Trung Quốc có thể không phải vì các chương trình khuyến khích nhân tài nước ngoài hiện có mà là để theo đuổi các cơ hội thị trường có một không hai.

Tương tự như vậy, không chỉ dòng chảy nhân lực mà những ý tưởng đã làm tăng nhu cầu về VC ở Trung Quốc. VC lan rộng ở Trung Quốc vào khoảng thời gian mà các mô hình trung gian tài chính phương Tây đã có những tác động đáng kể lên những quy định và thông lệ tài chính ở Trung Quốc, từ cuộc khủng hoảng tài chính Đông Á năm 1997 cho đến cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu năm 2008. Sự phát triển này khiến cho những hoạt động

như PE và VC được chính phủ Trung Quốc chấp nhận dễ dàng hơn. Nên nhớ tới tận những năm 2000, Chính phủ Trung Quốc vẫn có mối quan hệ không mấy dễ dàng với khối tư nhân. Nói cách khác, những người hồi hương đã chọn một thời điểm tốt để đưa mô hình VC của họ đến Trung Quốc.

Tuy nhiên, mối quan hệ tích cực giữa chính sách cho người hồi hương và phát triển công nghệ không chỉ có duy nhất ở Trung Quốc mà cũng được ghi nhận là một nhân tố góp phần vào sự thành công của lĩnh vực CNTT-TT của Mỹ. Tuy nhiên, kinh nghiệm của Trung Quốc rất có ích cho các nền kinh tế đang phát triển với những lưu dân có tay nghề cao đang theo học và sống ở nước ngoài, chẳng hạn như Ấn Độ và các nước Đông Nam Á. Quả thực không giống như mô hình của Thung lũng Silicon, quá trình hấp thu công nghệ và kỹ năng dựa vào di cư không nhất thiết xuất phát từ tham vọng là mang các chuyên gia có trình độ cao nhất và những công nghệ mới nhất quay về tổ quốc. Như một số nghiên cứu đã cho thấy, phần lớn làn sóng những người hồi hương sớm của Trung Quốc mang theo những kỹ năng và công nghệ mới về Trung Quốc nhưng

không nhất thiết phải là những loại mang tính mới đầy may rủi hoặc sáng tạo.

Bài học số 2: thiếu bảo hộ sở hữu trí tuệ không phải lúc nào cũng cản trở sự hình thành của VC

Nhiều nghiên cứu về khởi nghiệp và VC chỉ ra mối quan hệ tích cực giữa quyền SHTT (IPR) và sự hình thành VC. Quyền sở hữu trí tuệ mạnh cũng được cho là sẽ khiến các doanh nghiệp vừa và nhỏ yếu thế về mặt pháp lý hơn so với những công ty lâu niên trên thị trường. Do đó, trong khi các nhà đầu tư vốn mạo hiểm có thể bị thu hút bởi các công ty nơi quyền SHTT được bảo vệ, thì bảo hộ SHTT mạnh cũng có thể phản tác dụng, ngay cả ở các thị trường phát triển. Tuy vậy, trong trường hợp của Trung Quốc, sự phát triển của lĩnh vực VC lại diễn ra trong một thị trường có SHTT yếu và các rào cản gia nhập lớn, không chỉ đối với các doanh nghiệp công nghệ vừa và nhỏ - vốn bị hạn chế bởi sự công nhận và hỗ trợ nhỏ giọt của Chính phủ - mà còn cả các nhà đầu tư mạo hiểm, những người cho đến giữa những năm 2000 thường chỉ giữ vai trò phối hợp với các ngành quốc doanh. Nên nhớ rằng IDG đã bắt đầu hoạt động VC bằng việc hợp tác với chính quyền Thượng Hải. Nhiều nghiên cứu hiện có về vai trò của SHTT đối với sự hình thành VC của Trung Quốc không đưa ra được lời giải thích tại sao khu vực VC năng động và lớn thứ hai trên thế giới này lại nổi lên trong bối cảnh bảo hộ SHTT yếu. Tuy vậy, có một số lý do cho thấy thiếu bảo hộ sở hữu trí tuệ không cản trở sự hình thành của lĩnh vực VC từ những ngày đầu ở Trung Quốc.

Kai-Fu Lee, Giám đốc điều hành Google (một hải quy sinh ra ở Đài Loan) là người góp phần mang công cụ tìm kiếm nổi bật nhất của thế giới đến Trung Quốc vào năm 2006. Tuy nhiên, Lee sớm rời công ty - giống như nhiều doanh nhân hồi hương khác - để hỗ trợ cho các công ty quê hương tới Silicon Valley. Lee cho rằng các công ty Mỹ không giới mở rộng

quy mô công nghệ và đáp ứng nhu cầu của thị trường Trung Quốc. Một trong những đặc điểm đáng chú ý nhất của thị trường CNTT-TT Trung Quốc từ giữa những năm 2000 đến giữa những năm 2010 là bản chất siêu cạnh tranh và không thể có SHTT đích thực. Cụ thể, những hình thức SHTT chẳng hạn như bằng sáng chế, nhãn hiệu và bản quyền không thực sự hoạt động ở Trung Quốc cho đến cuối những năm 2010. Thị trường Trung Quốc khi ấy được coi như là cuộc chiến giành thị trường nơi hàng trăm đầu tư "bất chước" đấu nhau cho đến chết.

Khi mô hình đổi mới sáng tạo theo kiểu bất chước của Trung Quốc phát triển, cách duy nhất để bảo vệ tài sản sở hữu trí tuệ khỏi những kẻ địch đói khát vốn không bị cản trở bởi các biện pháp bảo hộ SHTT là tạo ra một sản phẩm gần như không thể bắt chước. Nói cách khác, những công ty như Alibaba, Tencent và Meituan rất giỏi cải tiến công nghệ, đến nỗi mà quy trình lặp đi lặp lại này làm nảy sinh đổi mới sáng tạo. Giải pháp tập trung vào công nghệ này giúp hiểu được sự chuyển đổi, chứ không phải sự chính thức hóa, của bảo hộ sở hữu trí tuệ ở Trung Quốc và quan trọng nhất là lý do các nhà đầu tư mạo hiểm lại coi các tài sản SHTT đóng một vai trò quan trọng trong việc định giá trong tương lai các công ty mà họ đầu tư.

Một lý do khác thể hiện ở sự phân biệt giữa nhà đầu tư mạo hiểm nước ngoài có gốc Trung Quốc với những nhà đầu tư nước ngoài không phải là người Trung Quốc (tức là không phải là người hồi hương) bởi vì những nhà đầu tư nước ngoài người Trung sẵn sàng đầu tư vào các hoạt động tạo ra công nghệ. Những người Trung Quốc hồi hương, đặc biệt là những người có nguồn gốc và kinh nghiệm ở các nền kinh tế đang phát triển thiếu các chế độ bảo vệ tài sản tư nhân chính thống giống như Trung Quốc, thường hiểu được các cơ chế phi chính thức để quản lý SHTT tốt hơn là các đồng nghiệp nước ngoài không phải người Trung Quốc.

Vào thời kỳ đầu bùng nổ công nghệ ở Trung Quốc, các công ty Trung Quốc đã quen với việc hoạt động trong môi trường SHTT yếu, còn các nhà đầu tư mạo hiểm phải quen với việc đầu tư vào các sản phẩm không nhất thiết đi kèm với thương hiệu, bằng sáng chế, bản quyền và bảo vệ bí mật thương mại mạnh. Trong môi trường siêu cạnh tranh đó, các doanh nhân thành công phải liên tục căn chỉnh giá của họ và đối phó với các đối thủ cạnh tranh sao chép. Cần lưu ý rằng hệ sinh thái VC của Trung Quốc phát triển song song với hệ thống SHTT của Trung Quốc. Thay vì tìm cách tài trợ cho các công nghệ hiện có, đã được chứng minh để tăng quy mô và nội địa hóa chúng ở Trung Quốc, thì các nhà đầu tư mạo hiểm đang ngày càng tài trợ cho công nghệ mới ở giai đoạn đầu.

Tuy nhiên, do nhiều công nghệ tiên tiến (cụ thể là R&D) vẫn được thực hiện ở các nước phát triển, nên các nhà đầu tư mạo hiểm Trung Quốc ngày càng tìm cách tài trợ cho doanh nhân ở các thị trường nhỏ hơn bằng cách cho phép họ tăng quy mô công nghệ ở Trung Quốc. Do năng lực nghiên cứu cơ bản của Trung Quốc vẫn còn tụt hậu so với các nước tiên tiến, nên kết hợp quy mô thị trường

của Trung Quốc với năng lực công nghệ của các nước tiên tiến cho phép các doanh nhân và nhà tài trợ Trung Quốc tác động đến các quy trình thương mại hóa công nghệ thường chỉ có ở các nền kinh tế tiên tiến lớn như Mỹ. Nhờ chế độ bảo hộ sở hữu trí tuệ dần được cải thiện và hệ sinh thái CNTT-TT ngày một trưởng thành của Trung Quốc, tiềm năng đổi mới công nghệ đang dần trở thành hiện thực.

Israel China Biotechnology, là một trong những công ty VC có chức năng như vậy. Công ty chuyên đưa những đổi mới công nghệ sinh học của Israel tới thị trường Trung Quốc. Huang Qingxi giám đốc điều hành cho biết: “Trung Quốc cộng với Israel sẽ ngang bằng với Mỹ. Bởi vì Mỹ có cả thị trường và công nghệ. Người Trung Quốc chúng tôi có các thị trường lớn, còn Israel có công nghệ, kết hợp với nhau sẽ tạo ra liên minh tốt, tốt hơn nhiều liên minh giữa Trung Quốc với Mỹ. Hơn nữa, Trung Quốc và Mỹ là đối thủ cạnh tranh, còn Trung Quốc và Israel sẽ không bao giờ là đối thủ cạnh tranh nên đi cùng nhau sẽ tốt hơn rất nhiều”./.

Phương Anh (*China's Experience in Building a Venture Capital Sector: Four lessons for Policy Makers, CIGI Paper No.248, 1/2021*)